

Rammeverk for kvalitet i skolebibliotek

- et sted å lære og å være

BÆRUM KOMMUNE

INNHOILDSFORTEGNELSE

Innledning	3
Hvorfor et rammeverk for kvalitet i skolebiblioteket?	4
Forankring av rammeverkets innhold	5
Organisering og bemanning i skolebiblioteket	7
Elevmedvirkning i rammeverket	8
Rammeverkets oppbygging	9
Områder og kjennetegn for kvalitet i skolebiblioteket	10
Læring og leselyst	11
Sosial og inkluderende arena	13
Danning og demokrati	15
Skolebibliotekets rolle på tre skoler	17
Samarbeid med folkebiblioteket	21
NETTRESSURSER	22

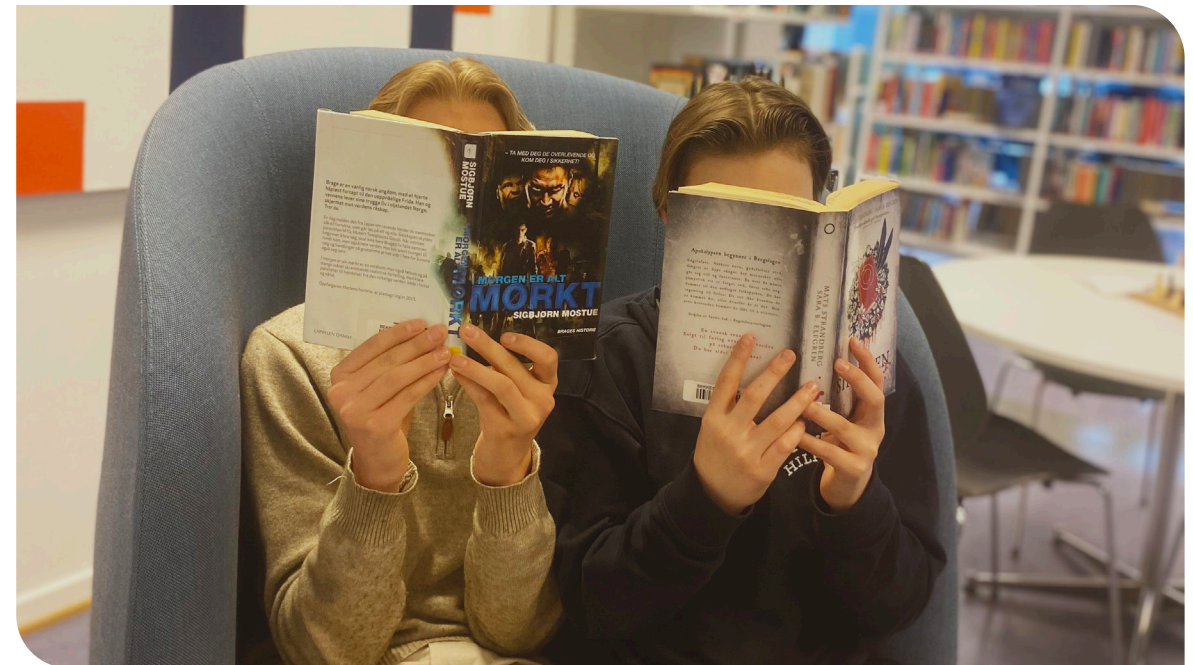
INNLEDNING

Lesing er nøkkelen til kunnskap og kompetanse. Det åpner døren til læring og kritisk tenking, gir bedre språkferdigheter og er sentralt for vår deltakelse i samfunnet. Gjennom bøker får vi tilgang til nye perspektiver og erfaringer, og økt forståelse for oss selv og verden vi lever i. Tilgang til litteratur fra tidlig alder kan utjevne sosiale forskjeller og bidra til at barn rustes for fremtiden.

Skolebiblioteket er en arena for leselyst og læring, og et sted for å møtes i faglig eller sosialt fellesskap. Det skal være et attraktivt rom som skiller seg fra klasserommet – et godt sted å være, et sted for samhold og tilhørighet for mangfoldet av elever. Et synlig og engasjerende skolebibliotek kan berike elevenes læringsopplevelse og inspirere dem til å utforske litteraturen. Elevenes medvirkning er viktig for at de skal oppleve skolebiblioteket som relevant og levende.

Skolebiblioteket er også et sted hvor skolens medarbeidere kan bidra faglig og hente pedagogiske læringsressurser til undervisningen. I tillegg til å være en ressurs for elever og medarbeidere, kan skolebiblioteket være tilgjengelig for foreldre, barnehage og andre som ønsker å utforske litteratur eller bruke lokalene til å skape gode tilbud utenom skoletid.

Barn og unge leser mindre enn før. For å øke leselysten hos elevene og fremme en kultur for lesing, kreves en felles innsats. Hele skolens profesjonsfellesskap må sammen med foreldre samarbeide målrettet og systematisk om oppgaven. Et skolebibliotek som er godt integrert i skolens pedagogiske virksomhet vil være en sentral ressurs i arbeidet med å skape kultur for læring, lesing og trivsel. Rammeverket er ment som et verktøy for å støtte skolene i dette arbeidet

HVORFOR ET RAMMEVERK FOR KVALITET I SKOLEBIBLIOTEKET?

[Opplæringsloven § 15-5](#) sier at alle elever i grunnskolen skal ha tilgang til et skolebibliotek. I [Forskrift til opplæringsloven § 11-2](#) spesifiseres det at «skolebiblioteket skal bidra til å utvikle språkferdighetene, leseferdighetene og evna til å tenke kritisk hos elevane, og til å jamne ut sosiale forskjellar. Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at elevane har tilgang til eit skolebibliotek eller eit anna bibliotek som er særskilt tilrettelagt for skolen. Biblioteket skal vere tilgjengeleg for elevane i skoletida, slik at biblioteket kan brukast aktivt i opplæringa på skolen».

Lovverket gir ingen spesifikke føringer for innhold, bemanning eller organisering av skolebibliotekene. I Bærum har skolene et skolebibliotek lokalisert i skolebygningen, med frihet til å tilpasse form og innhold i tråd med lokale ønsker og behov. Dette gir rom for å skape et dynamisk skolebibliotek som kontinuerlig utvikler seg i samsvar med skolens øvrige satsinger, og til det beste for elevene. I dette rammeverket angir vi kjennetegn som representerer god praksis i skolebiblioteket. Kjennetegnene kan være til inspirasjon og refleksjon når skolebibliotekets innhold utformes.

Rammeverket skal være:

- en ressurs til inspirasjon for å planlegge og organisere skolebiblioteket
- et utgangspunkt for samtale og refleksjon om lesing, trivsel og læring i skolens profesjonsfelleskap

FORANKRING AV RAMMEVERKETS INNHOLD

Rammeverk for kvalitet i skolebibliotek er forankret i nasjonale og kommunale planer og styringsdokumenter.

[Kommuneplanen i Bærum](#) er kommunens overordnede styringsdokument og har blant annet som mål å gi alle barn et trygt og godt oppvekstmiljø, som bidrar til like muligheter for barn og unge. Handlingsplanen understreker at skolen skal jobbe for å hindre utenforskap blant barn og unge. Vi skal ha et trygt, godt og helsefremmende oppvekst- og læringsmiljø preget av mangfold og inkludering.

[Kommunens temaplan På samme lag for og med barn i Bærum](#) presenterer syv strategier, med tilhørende planoppfølgingsoppdrag, for hvordan kommunen og bærumsamfunnet skal bidra til å oppnå kommuneplanens mål. Det er særlig strategien «Sikre alle barn og unge gode og likeverdige muligheter til læring og utvikling» som berører skolens kjerneoppdrag og har relevans for skolebiblioteket.

[Læreplanen LK20](#) er skolens overgripende styringsdokument. Skolebiblioteket kan støtte opp om læreplanen og være en naturlig del av skolens undervisningspraksis. Læreplanen legger vekt på kompetanse og ferdigheter som elevene trenger for å være rustet til å møte fremtiden, slik som evnen til kritisk tenking, refleksjon og samarbeid. Lesing er en grunnleggende ferdighet i alle fag og handler om at elevene må ha kompetanse til å kunne forstå, bruke og engasjere seg i innholdet i tekster.

De tverrfaglige temaene Folkehelse og livsmestring, Demokrati og medborgerskap og Bærekraftig utvikling skal prege undervisningen i alle fag og gi elevene forståelse for viktige samfunnsutfordringer og kompetanse til å kunne delta aktivt i samfunnet. Elevmedvirkning er et grunnleggende prinsipp i den pedagogiske praksisen og omfatter deltakelse i formelle og uformelle demokratiske prosesser.

Norskfaget i LK20 forutsetter tilgang til bibliotek for å oppnå kompetansemål på flere trinn.

- Etter 2. trinn: Låne og lese bøker fra biblioteket.
- Etter 4. trinn: Velge bøker fra biblioteket ut fra egne interesser og leseferdigheter.
- Etter 7. trinn: Orienter seg i faglige kilder på bibliotek og digitalt, vurdere hvor pålitelig kildene er, og vise til kilder i egne tekster

Skolebiblioteket er en viktig ressurs i skolens pedagogiske virksomhet og arbeid med å nå intensjonene i LK20.

I [Nasjonal bibliotekstrategi «Rom for demokrati og dannelse»](#) understrekes det blant annet at skolebiblioteket er en viktig ressurs for lesing og leseglede. Skolebiblioteket fremheves som viktig for å bygge inkluderende fellesskap. I tillegg vektlegges det at skolebiblioteket bør være en integrert del av skolens pedagogiske virksomhet.

[Leselyststrategien](#) er en nasjonal strategi som har som mål å skape en kultur for lesing hos barn, unge og voksne gjennom å rette oppmerksomheten mot leselyst og leseglede. Et av formålene er å styrke litteraturformidlingen og sikre at alle elever har tilgang til et skolebibliotek.

[FNs barnekonvensjon art. 3 og 12](#), og [Grunnloven § 104](#) gir alle barn rett til å bli hørt i saker som vedrører dem og fastslår at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn. Artikkel 12 i FN-konvensjonen realiseres blant annet ved at det i overordnet del av læreplanen fremgår at: «Skolen skal være et sted der barn og unge opplever demokrati i praksis. Elevene skal erfare at de blir lyttet til i skolehverdagen, at de har reell innflytelse og at de kan påvirke det som angår dem.» (Kunnskapsdepartementet, 2017) Vi ser dette videre i Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen, fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon (Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020).

[FNs bærekraftsmål og 2030-agendaen](#) representerer det politiske hovedsporet for lokalt, nasjonalt og internasjonalt bærekraftsarbeid. Sytten mål bygger opp under tre dimensjoner for bærekraftig utvikling. Det er særlig bærekraftsmål 4, «sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle», som er relevant for rammeverk for kvalitet i skolebibliotek.

ORGANISERING OG BEMANNING I SKOLEBIBLIOTEKET

Skolebibliotekar er en mye brukt betegnelse om den som ivaretar oppgavene i skolebiblioteket. I nasjonale føringer, planer og strategier brukes imidlertid betegnelsen skolebibliotekansvarlig. Rollebetegnelsen skolebibliotekansvarlig rommer variasjon i fag- og utdanningsbakgrunn, og brukes også i dette rammeverket.

Et skolebibliotek som er bemannet i skoletiden av faglærte skolebibliotekarer bidrar til økt kvalitet i tilbudet. Faglærte skolebibliotekarer har blant annet spesifikk kunnskap om barne- og ungdomslitteratur, informasjonssøk, kildevurdering og pedagogisk bruk av skolebibliotek.

Skolebibliotekansvarliges oppgaver kan blant annet være:

- Formidling av litteratur for å inspirere til leselyst og bidra til et godt lese miljø på skolen.
- Veiledning av elever mht. litteratur, kildekritikk og informasjonssøk.
- Samarbeid med lærerne om leseprosjekter, tverrfaglige arbeid og lesestimulerende tiltak.
- Administrasjon av samlingen.
- Tilrettelegging for at skolebiblioteket kan være en sosial og inkluderende arena.
- Tilrettelegging for elevmedvirkning i innhold, drift og bruk samarbeid med folkebiblioteket.

For å gi god støtte til elevenes leseutvikling er det en fordel at skolebibliotekansvarlig også har kompetanse i leseopplæring.

Skolebiblioteket bør være tilgjengelig for elevene i skoletiden. Når skolebiblioteket ikke er bemannet, kan lærer eller andre være med elevene. For å sikre at skolebiblioteket er tilpasset skolens rammer og behov, er det opp til rektor å vurdere hvordan skolebiblioteket skal organiseres og driftes. En faglært skolebibliotekar anbefales, men økonomiske og lokale hensyn gjør det ikke alltid mulig eller hensiktsmessig å oppfylle anbefalingen. Skolebibliotekansvarliges utdanningsbakgrunn må vurderes opp mot skolens økonomiske rammer og utfordringsbilde.

Kvaliteten i skolebiblioteket er et kollektivt pedagogisk ansvar. Utviklingen av et godt skolebibliotek forutsetter at skolebiblioteket er godt integrert i skolens helhetlige arbeid. Det er viktig at hele skolens profesjonsfellesskap engasjerer seg i, og utnytter skolebibliotekets ressurser og muligheter. Lærerne har ansvar for å bruke skolebiblioteket som ressurs for å fremme leselyst og leseferdigheter.

På s. 18–20 finner du tre eksempler på hvordan et skolebibliotek kan organiseres. Eksemplene viser hvordan de tre skolene har tilpasset skolebiblioteket etter lokale rammer og behov, med ulike løsninger for bemanning, tilgjengelighet, samarbeid og medvirkning.

ELEV MEDVIRKNING I RAMMEVERKET

Elevmedvirkning er sentralt for å møte elevenes ønsker og behov i skolebiblioteket. I utformingen av dette rammeverket var det derfor avgjørende å ta hensyn til hva elevene selv verdsetter og ønsker seg på et skolebibliotek. Gjennom innspillsrunder fikk et utvalg elever fra ulike skoler og trinn uttrykke sine ønsker. De sammenfallende tilbakemeldingene fra elevene var at skolebiblioteket bør være et koselig sted, preget av ro og innbydende atmosfære. De ønsker seg gode stoler og koselige kroker hvor de kan slappe av og fordype seg i bøkens verden.

Elevene understreket også viktigheten av et sted i skolen som tilbyr noe annet enn tradisjonell undervisning, et sted for kreativ utfoldelse og mentalt avbrekk. Tilgang til skolebiblioteket utenom undervisningstid for å kunne slappe av ved å lese, spille spill, eller gjøre lekser ble også fremhevet.

I tillegg pekte elevene på nødvendigheten av å ha tilgang til variert og oppdatert litteratur, som speiler et bredt spekter av interesser og lesenivåer. Rammeverket for skolebibliotek sikter derfor mot å skape et inkluderende, fleksibelt og stimulerende miljø som møter elevenes behov. Den enkelte skole bør involvere elevene i arbeidet med å utvikle eget skolebibliotek. Det er sentralt å ta opp temaer som omhandler skolebiblioteket i elevråd eller andre fora der elevenes stemme blir hørt, og å involvere FAU og foreldre der det er naturlig.

RAMMEVERKETS OPPBYGGING

Rammeverket beskriver kjennetegn for kvalitet i skolebiblioteket innen tre hovedområder:

1

LÆRING OG LESELYST

De tre områdene er valgt på bakgrunn av ovennevnte føringer. De er sentrale for skolens helhetlige læringsarbeid, og er områder der skolebiblioteket kan bidra til å fremme skolens måloppnåelse. Innenfor hvert område beskrives kjennetegn for kvalitet. Kjennetegnene er ikke førende, men noe skolen kan strekke seg mot. Videre følger beskrivelser og eksempler på god praksis innenfor hvert kjennetegn.

2

SOSIAL OG INKLUDERENDE ARENA

Det oppfordres til at skolene aktivt bruker kjennetegnene som utgangspunkt for dialog og refleksjon i profesjonsfellesskapet, med mål om utvikling.

3

DANNING OG DEMOKRATI

Det er ikke forventet at skolene jobber med alle områder og kjennetegn samtidig. Imidlertid kan skolen velge ut elementer fra rammeverket som er relevante for kvalitetsutvikling i eget skolebibliotek.

Intensjonen med rammeverket er å gi støtte til utvikling av gode skolebibliotek, i tråd med forskrifter, læreplan og kommunens øvrige planer. Samtidig skal rammeverket gi rom for skolenes ulike behov.

OMRÅDER OG KJENNETEGN FOR KVALITET I SKOLEBIBLIOTEKET

1

LÆRING OG LESELYST

- Elevene møter et bredt utvalg av aktuell litteratur tilpasset ulike forutsetninger, alder og interesser.
- Elevene har tilgang til digitale tekster, læremidler og verktøy via sin digitale enhet.
- Elevene deltar aktivt i lesefremmende tiltak på analoge og digitale flater.
- Elevene er aktive brukere av skolebiblioteket.

2

SOSIAL OG INKLUDERENDE ARENA

- Elevene opplever skolebiblioteket som et trygt og godt sted å være.
- Elevene har tilgang på litteratur på flere språk.
- Elevene har mulighet til å jobbe med gruppe- og prosjektarbeid, lekser og fritidspregede aktiviteter på skolebiblioteket.
- FAU, foreldre og andre frivillige bidrar til kostnadsfrie aktiviteter for elever utenom skoletid.
- I barneskolen er elevene aktive brukere av skolebiblioteket i SFO-tid.
- I barneskolen bruker barnehagebarn skolebiblioteket.

3

DANNING OG DEMOKRATI

- Elevene anvender informasjonskompetanse og kritisk tenkning.
- Elevene engasjeres i aktiviteter som fremmer demokrati og medborgerskap, og opplever medvirkning i praksis.

LÆRING OG LESELYST

Lesing er en viktig forutsetning for læring, og skolebiblioteket kan bidra til å stimulere elevenes leselyst. Leselyst har sammenheng med opplevelsen av mestring, engasjement og interesse. Leselyst kommer ikke av seg selv. Det kreves at skolen jobber med lesefremmende tiltak og med å utvikle en kultur for lesing.

Elevene møter et bredt utvalg av aktuell litteratur tilpasset ulike forutsetninger, alder og interesser.

Dette kan gjøres ved at:

- Skolebiblioteket har et godt utvalg av bildebøker og annen litteratur som treffer ulike aldersgrupper, fra barnehagebarn til eldre skoleelever.
- Boksamlingen speiler skolens elevgruppe og oppdateres jevnlig for å sikre at den er relevant.
- Skolebiblioteket organiseres slik at bøker er lett tilgjengelige og søkbare etter tema, for eksempel krimbøker, faktabøker og andre sjangre. Dette gjør det enklere for elever å finne bøker som interesserer dem, og stimulerer til utforskning på tvers av ulike temaer og sjangre.

Elevene har tilgang til digitale tekster, læremidler og verktøy via sin digitale enhet.

Dette kan gjøres ved at:

- Skolen legger til rette for at elevene kjenner til og bruker digitale bibliotek, som er tilgjengelige på elevenes digitale enhet.
- Elevene får opplæring i å bruke tilgjengelige digitale lese- og skriveverktøy slik at de kan benytte seg av muligheter som lyd støtte, opplesning, diktering, oversettelse og skrivestøtte ved behov. I bærumsskolen har alle elever tilgang på Engasjerende leser og andre hjelpeverktøy i M365.

Elevene deltar aktivt i lesefremmende tiltak på analoge og digitale flater.

Dette kan gjøres ved at:

- Skolen tar initiativ til og prioriterer lesefremmende tiltak for eksempel lesekonkurranser, boksirkler, forfatterbesøk og tema- og bokuker.
- Alle i skolen har medansvar for lesefremmende tiltak og er lesende rollemodeller.
- Foreldre inkluderes i lesefremmende aktiviteter, for eksempel ved å lese hjemme med barna sine eller ved å delta på arrangementer som «foreldre leser for klassen»-dager. Dette forsterker betydningen av lesing, både på skolen og hjemme.
- Alle lærere ser seg selv som leselærere ved å integrere lesing og lesefremmende tiltak i alle fag.
- Høytlesning og språklige samtaler er prioritert for alle elever. Høytlesning øver lytteferdigheter, utvikler forståelse og vekker nysgjerrighet for bøker.
- Det settes av tid til lystlesing i skoletiden, og boken har en sentral plass på SFO.
- Elevene får boktips og inspirasjon til ny litteratur ved å for eksempel lage egne bokanmeldelser og holde bokpresentasjoner for hverandre, både digitale og analoge.

Elevene er aktive brukere av skolebiblioteket.

Dette kan gjøres ved at:

- Det er en plan eller kalender for når de ulike klassene/trinnene kan bruke skolebiblioteket. Planen kan også inneholde tider for fleksibel bruk og spontane besøk. Dette kan sikre at alle elever får jevnlig tilgang og tid til å bruke skolebiblioteket.
- Alle ansatte ved skolen har kompetanse til å bruke skolebiblioteket og integrerer bruken av skolebiblioteket i undervisningen. Dette kan oppnås ved å arrangere workshop eller kurs for personalet hver høst, utarbeide en lokal oversikt over rutiner og tips, eller ved å ha noen utvalgte ambassadører blant lærerne som fungerer som veiledere for kollegene sine.
- Skolen tilbyr utvidede åpningstider i skolebiblioteket, for eksempel på morgenen før skoledagen starter, i storefri eller etter skoletid, enkelte eller flere dager i uken. Dette for å øke tilgjengeligheten og fleksibiliteten for elevene. Foresatte, besteforeldre og andre frivillige kan inkluderes i planlegging og gjennomføring.
- Lærere og elever inspirerer til bruk av tilgjengelige ressurser, nye bøker eller planlagte aktiviteter. Dette kan for eksempel gjøres gjennom digitale eller analoge nyhetsbrev.

SOSIAL OG INKLUDERENDE ARENA

Skolebiblioteket kan være et trygt og åpent sted hvor elever møtes, deler ideer og lærer av hverandre i et miljø preget av mangfold og respekt. Ved å tilrettelegge for gruppearbeid, aktiviteter og kulturelle arrangementer, blir skolebiblioteket en sentral arena for sosial samhandling, på tvers av alder og trinn.

Elevene opplever skolebiblioteket som et trygt og godt sted å være.

Dette kan gjøres ved at:

- Skolebiblioteket er visuelt tiltalende og har en god atmosfære som inviterer til ro, samarbeid og ulike aktiviteter.
- Skolen har regler for bruk av skolebiblioteket som er godt kjent for elevene. Elevene kan involveres i utarbeidelsen av reglene.
- En ansvarlig voksen er tilgjengelig eller til stede når elevene bruker skolebiblioteket. Dette kan være skolebibliotekansvarlig, lærere, miljølærer eller andre.

Elevene har tilgang på litteratur på flere språk.

Dette kan gjøres ved at:

- Skolen låner bøker fra Det flerspråklige bibliotek, fra folkebiblioteket eller har egne bøker på flere språk. Tilgang til bøker på elevers morsmål kan støtte deres språkutvikling og føre til at alle elever føler seg representert og inkludert.
- Elevene kan benytte digitale læremidler eller verktøy til å få litteratur på eget morsmål.
- Foreldre kan låne bøker på sitt morsmål eller norsk, slik at både elev og forelder har med en bok hjem.

Elevene har mulighet til å jobbe med gruppe- og prosjektarbeid, lekser og fritidspregede aktiviteter i skolebiblioteket.

Dette kan gjøres ved at:

- Skolebiblioteket innredes med komfortable og varierte sittegrupper som inviterer til både samarbeid og individuelt arbeid. Dette kan inkludere alt fra stille lesehuler til områder for skole- og gruppearbeid.
- Skolebiblioteket rommer andre aktiviteter enn lesing. Skolebiblioteket kan for eksempel ha tilgjengelig brettspill, kortstokker, strikketøy og utstyr for tegning og annen kreativ utfoldelse. Videre kan skolebiblioteket være en arena for kulturelle og sosiale arrangementer, som forfatterbesøk, tematiske verksteder, filmvisninger, quizaktivitet mm.
- Skolen organiserer faste tider hvor elevene kan gjøre lekser på skolebiblioteket.

FAU, foreldre og andre frivillige bidrar til kostnadsfrie aktiviteter for elever utenom skoletid.

Dette kan gjøres ved at:

- FAU, klassekontakter og andre frivillige bruker skolebiblioteket til sosiale aktiviteter for elever og/ eller deres foresatte. Dette kan inkludere spill- eller quizkvelder som fremmer samhold og trivsel blant klasser, trinn og på tvers av trinn. Arrangementer som bok- eller språkkafeer for elever og/eller foresatte kan bidra til å utvikle språklig og kulturell forståelse, samt styrke båndet mellom hjemmet og skolen.

Barnehagebarn bruker skolebiblioteket.

Dette kan gjøres ved at:

- Barnehagebarn inviteres til å bruke skolebiblioteket med sin avdeling når elever ikke bruker skolebiblioteket.
- Ansatte i barnehagen får opplæring i skolebiblioteket. Barna kan bla i bøker og oppleve høytlesningsstunder eller dramatiseringer.
- Sonebarnehagene inviteres av skolen til lesestund på skolebiblioteket, for eksempel sammen med sine elevfaddere. Dette kan gjøres som en del av forberedelsen til overgangen mellom barnehage til skole.

Elevene er aktive brukere av skolebiblioteket i SFO-tid.

Dette kan gjøres ved at:

- Bruk av skolebiblioteket er en planfestet aktivitet i SFO-tiden.
- Ansatte på SFO får opplæring i bruk av skolebiblioteket og kompetanse i høytlesning og dramatisering.
- SFO sin boksamling kan inngå i skolebiblioteket, og alle bøker kan lånes til basene.

DANNING OG DEMOKRATI

Skolebiblioteket bidrar til demokrati og dannelse gjennom å tilby elevene tilgang til et bredt spekter av ressurser og et inkluderende miljø for læring og refleksjon. Skolebiblioteket er mer enn bare et sted for bøker. Det er en arena der elevene utvikler informasjonskompetanse, engasjerer seg i demokratiske prosesser og opplever medvirkning i praksis.

Elevene anvender informasjonskompetanse og kritisk tenkning.

Dette kan gjøres ved at:

- Skolebiblioteket har en variert samling av både digitale og analoge fakta- og fagbøker, slik at elevene kan trene på å navigere og evaluere i ulike kilder for å fremme både informasjonskompetanse og evne til kritisk tenkning.
- Skolebiblioteket kan være en kilde til forskningsmateriale med litteratur og tematikk som utfordrer elevene til å reflektere, analysere og argumentere. Eksempler på slike bøker kan være *Snøsøsteren* av Maja Lunde, *Engelen i Djevelgapet* av Levi Henriksen og bøker fra Bærekraftbiblioteket.
- Digitale grunnleggende ferdigheter som kompetanse i informasjonssøk og kildekritikk er en del av undervisningen i alle fag. Verksted og kurs i tematikken kan være naturlig å legge til skolebiblioteket.

Elevene engasjeres i aktiviteter som fremmer demokrati og medborgerskap, og opplever medvirkning i praksis.

Dette kan gjøres ved at:

- Skolebiblioteket er en ressurs i planlegging og gjennomføring av tverrfaglige prosjekter som omhandler temaer relatert til demokrati og medborgerskap.
- Elevene involveres i beslutningsprosesser, blant annet ved innkjøp av bøker og ressurser som skal være tilgjengelig på skolebiblioteket.
- Elevene får delta i utforming av skolebibliotekets fysiske rom og medvirke i organisering av aktiviteter og innhold. Dette kan for eksempel gjøres ved å inkludere elevrådet.
- Elever engasjeres som skolebibliotekassistenter, elevverter eller ambassadører. De kan bidra med å betjene utlån og holde orden i skolebiblioteket. Videre kan de inspirere medelever og fremme litteratur ved å lage bok- og temaustillinger, arrangere bokbad, boksirkler, gi lesetips, besøke klasser, informere om aktiviteter og lese høyt for de yngre elevene.
- Elevene oppfordres til å dele nyheter, uttrykke meninger og formidle informasjon om skolebiblioteket gjennom for eksempel en skoleavis eller skolebibliotekblogg.
- Elevene bidrar i evaluering og videreutvikling av skolebiblioteket ved å delta i planlegging og gjennomføring av kartlegginger, og ved å gi tilbakemeldinger på tiltak. Elevinnspill brukes aktivt til å tilpasse bibliotekets tilbud.

SKOLEBIBLIOTEKETS ROLLE PÅ TRE SKOLER

SKOLE A

Skolen har en felles satsing på lesing og leselyst. Skolebiblioteket bemannes to dager i uken av skolebibliotekansvarlig. For at skolebiblioteket ikke skal stå ubrukt de andre dagene i uken, har skolebibliotekansvarlig tett samarbeid med skolens lærere. Skolen har utviklet en standard for «den gode skolebibliotektimen», og alle klasser har en fast time på skolebiblioteket hver uke som læreren er ansvarlig for. Skolebibliotekansvarlig bistår lærerne med planlegging av økter og temaer. En uke i året har hele skolen bokuke, hvor FAU er aktivt med. Den lokale barnehagen har også bokuke og kommer på besøk. Høstens faddere tar imot barnehagebarna og leser for dem. En av elevaktivitetene elevrådet har valgt, er å skrive bokanmeldelser som kommer alle elever til gode.

Skolebibliotekansvarlig gir de ansatte på SFO opplæring i bruk av skolebiblioteket og gode tips til hvordan de kan legge til rette for gode og språkstimulerende høytlesningsøkter. SFO har gjennom flere år bygget en rik samling med engelske lettlestbøker og engelske spill, som tiltak for å stimulere leseglede på engelsk. Materiellet er integrert på skolebiblioteket, og tas med til SFO-basen.

På skolebiblioteket er elevene aktive hjelpere som skolebibliotekassistenter. Elever søker på jobben som assistenter for et halvt år av gangen og har ansvarsoppgaver som å rydde og holde orden, registrere bøker og lage nye temastillinger en gang i måneden. De liker godt å hjelpe SFO-barna i valg av bøker.

SKOLE B

Skolen har en mangfoldig elevgruppe med blant annet høy andel flerspråklige og integrert utegruppe fra Haug skole. Skolen satser på språkstimulering og integrering gjennom litteratur, med særlig innsats for de yngste elevene. Skolebiblioteket har en egen flerspråklig boksamling. Bøkene er plassert i en hylle lett tilgjengelig utenfor inngangsdøren til skolebiblioteket. Der finnes blant annet billedbøker med kjente fortellinger både på elevers ulike morsmål og norsk. I tillegg kan foresatte låne med seg en bok fra en liten samling norske klassikere på ulike språk. Spesialpedagog sikrer et godt utvalg av pekebøker, lettlestbøker, billedbøker og fagbøker som flere elever enn utegruppen har glede av.

Skolebiblioteket er åpent tre morgener i uken, slik at foresatte og barn kan delta på lesestunder før skoledagen begynner.

En del av året er det besteforeldre som driver aktiviteten i samarbeid med SFO. Dette fremmer tidlig litterær interesse og gir en myk start på dagen. En kveld i uken arrangerer frivillighetsentralen språkkafe i skolebiblioteket som et sosialt initiativ hvor foresatte og barn kan øve på språkferdigheter gjennom spill, samtaler og lesing.

Barnehagen i nærmiljøet benytter aktivt skolebiblioteket, noe som legger grunnlaget for en glidende overgang til skolestart. To ansatte i barnehagen har fått opplæring av skolebibliotekansvarlig og har en fast ettermiddag i uken hvor de tar med seg barnehagebarna til skolebiblioteket for en lesestund.

SKOLE C

Et av skolens mål for skolebiblioteket er at det skal bidra til varierte elevaktiviteter og økt trivsel og inkludering. Elevrådet har medvirket i innredningen av rommet for å fremme ro og en positiv atmosfære, med ulike soner for avslapning, lesing og spill. Sosiallærer og miljøarbeidere spiller aktive roller ved å være tilgjengelige for elever og skape sosiale fellesskap. Skolebiblioteket ligger sentralt mellom administrasjonen, helsesykepleiers kontor og lærernes arbeidsrom. Derfor er voksne alltid i nærheten om elever kommer innom i løpet av dagen for å låne eller levere bøker. Det er voksne tilstede i lokalet i storefri og etter skoletid tre dager i uken. Da kan elevene være i skolebiblioteket og gjøre lystbetonte aktiviteter, for eksempel spille sjakk, kortspill, lese bøker eller gjøre lekser.

I samarbeid med Voksenopplæringen tilbyr skolen i perioder språkpraksisplass, som assistent eller tilsynsvakt. En av oppgavene er rettet mot aktiviteter i skolebiblioteket.

Elevverter arrangerer boksirkler for medelever i to av friminuttene i uken og FAU arrangerer åpent skolebibliotek for elevene to kvelder i måneden. Det å tilby elevene et sosialt pusterom på skolebiblioteket, kan føre til at de utvikler et positivt forhold til skolebiblioteket, noe som igjen inspirerer dem til å lese eller låne med seg en bok.

SAMARBEID MED FOLKEBIBLIOTEKET

Det er et mål at alle barn i Bærum skal kjenne og bruke sitt skolebibliotek og sitt folkebibliotek. Samarbeid mellom folke- og skolebibliotek skal sikre best mulig utnyttelse av kommunens bibliotekressurser. Folke- og skolebibliotek utfyller hverandre. Skolen og folkebiblioteket har Bibliofil som felles fagsystem og en felles avtale om oppfølging av systemansvar og opplæring.

Eksempler på samarbeid:

- Samarbeidsmøter to ganger i året.
- Alle elever inviteres til klassebesøk i nærmeste folkebibliotek i 4. og 9. klasse.
- Folkebiblioteket inviterer skolebibliotekansvarlig til faglig opplegg på folkebiblioteket en gang pr. år.
- Skolene kan rådføre seg med folkebiblioteket rundt faglige spørsmål som for eksempel samlingsutvikling.
- Folkebiblioteket fungerer som et ledd mellom Fylkesbiblioteket og skolebibliotekene, i form av hente-/leveringspunkt av klassesett og som et hente-/leveringspunkt av fjernlånsbøker.
- Skolebiblioteket promoterer aktiviteter i folkebiblioteket, for eksempel henger opp plakater på skolen og informerer om aktivitetene.
- Folkebibliotekets mediesamling er til disposisjon for skolebibliotekene. Lån av folkebibliotekets mediesamling skal gå via skolens kontaktperson.
- Felles systemansvar for folkebiblioteket og skolebibliotekene.
- Folkebiblioteket tilbyr nyansatte med skolebibliotekansvar en halv dags opplæring i fagsystemet.

NETTRESSURSER

Bærum bibliotek, bokanbefalinger og andre ressurser: <https://barum.folkebibl.no/inspirasjon/barn/>

Læreplanverket: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>

Ressursside for skolebibliotek: <https://www.skolebibliotek.no/>

NTNU Skrivesenteret: <https://skrivesenteret.no/ressurs/bokanmeldelse/>

Universitetet i Stavanger, Nasjonalt lesesenter: **Språkløyper**: <https://sprakloyper.uis.no/fagovergripende-lesing-og-skriving/skulebiblioteket-som-pedagogisk-ressurs>

Det flerspråklige bibliotek (DFB), nasjonalt kompetansesenter for bibliotektilbud til språklige minoriteter. <https://bibliotekutvikling.no/dfb/>

Foreningen les.no: <https://foreningenles.no/>

Leser søker bok: <https://lesersokerbok.no/>

Nasjonal bibliotekstrategi: <https://bibliotekutvikling.no/content/uploads/2022/04/Nasjonal-biblioteksstrategi-2020-2023.pdf>

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) <https://www.nlb.no/>

Nasjonalbiblioteket nettbøker <https://www.nb.no/search?mediatype=b%C3%B8ker&targetaudience=Barn%20og%20ungdom&ddc=8>

NRK bokanmeldelser: <https://www.nrk.no/emne/nrk-anmelder-barne--og-ungdomsboker-1.11821065>

Hvordan planlegge for høytlesning: <https://www.uis.no/sites/default/files/inline-images/iRoOaNVVNWSkGyz8kr47SmjHrT49osBN7VYqarpvh3KkHOMyb.pdf>